

Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle / Valitus ympäristölautakunnan 3.12.2019 § 66 tekemästä maa-aineslupien lopputarkastuksia koskevasta päätöksestä

79/11.01.00/2020, 30/11.01.00/2020

Ympäristölautakunta 14.05.2020 § 27

Esittelijä: kaupunkikehitysjohtaja Kari Setälä

Valmistelija / lisätietojen antaja: ympäristöpäällikkö Pirjo Siik, puh. 044 4675 526 tai sähköposti "etunimi.sukunimi@karkkila.fi"

Ympäristölautakunnan kokouksessa 3.12.2019 § 66 lautakunta hyväksyi YIT Teollisuus Oy:n Hietalammin soranottoalueen sekä MH-Kivi Oy:n Vanha-Hongiston ja Metsä-Ropon soranottoalueen jälkihoitotyöt tehdyksi ja katsoi, että ympäristöpäällikön syksyllä tekemä tarkastus alueille voidaan hyväksyä maa-ainesasetuksen 7 §:n mukaisena lopputarkastuksena.

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005 MAA 7 § 3 mom.) määrää maa-aineslupien valvonnasta seuraavalla tavalla: "Kun maa-ainesten ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen, on alueella toimitettava lopputarkastus valvontaviranomaisen määräämällä tavalla, jollei luvassa ole toisin määrätty." YIT Teollisuus Oy:n ja MH-Kivi Oy:n maa-ainesluvuissa ei ole määrätty lopputarkastuksen suorittamisesta eikä ympäristölautakunta maa-aineslakia valvovana viranomaisena ole muutoinkaan määrännyt maa-ainelupien lopputarkastusten suorittamisesta tai delegoinut tehtävää viranhaltijalle.

Ympäristölautakunnan päätös 3.12.2019 § 66 koski maa-ainesluvassa määrättyjen toimenpiteiden valvontaa sekä luvan täytäntöönpanoa, joten päätöksestä ei katsottu olevan valitusoikeutta (Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019, 6 § Hallintopäätöksen valituskelpoisuus). Lautakunnan viime joulukuussa tekemästä päätöksestä on kuitenkin tehty valitus hallinto-oikeuteen, jossa vaaditaan lautakunnan päätöstä kumottavaksi ja asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi. Lautakunnan tulee antaa asiasta lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle 29.5.2020 mennessä.

Kaupunkikehitysjohtajan ehdotus:

Ympäristölautakunnan 3.12.2019 § 66 päätöksestä tehdyn valituksen johdosta lautakunta antaa Helsingin hallinto-oikeudelle seuraavan lausunnon.

Ympäristölautakunnan päätöksestä tehty valitus tulee hylätä. Lautakunnan päätöstä 3.12.2019 § 66 ei ole syytä palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

Maa-aineslain (555/1981) noudattamisen valvonnasta on määrätty lain 14 §:ssä. Lisäksi maa-ainesten ottamisen valvontaa koskevista tarkastuksista on määrätty maa-ainesasetuksen (926/2005) 7 §:ssä. Sen 2. momentissa todetaan, että valvontaviranomaisen tai sen määräämän viranhaltijan on suoritettava tarkastus riittävän usein toiminnan seuraamiseksi. Lopputarkastuksen pitämisestä määrätään 3. momentissa seuraavalla tavalla: "Kun maa-ainesten ottaminen on päätynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen, on alueella toimitettava lopputarkastus valvontaviranomaisen määräämällä tavalla, jollei luvassa ole toisin määrätty."

Maa-ainesluvan ja sen määräysten edellyttämien toimenpiteiden toteutus on hyväksyttävä lopputarkastuksessa, ennen kuin luvassa määrätty vakuudet voidaan vapauttaa (MAA 8 §). Maa-aineslaissa ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia lopputarkastusten suorittamiselle tai niistä määräämiseen; valvontaviranomainen voi määrätä lopputarkastusten menettelytavan yleisesti tai jokaisen maa-ainesluvan kohdalla erikseen tai lupapäätöksen yhteydessä. Lopputarkastuksen tarkoituksena on tarkistaa lupamääräysten noudattaminen ja toteutuminen, erityistä huomiota tulee kiinnittää jälkihoitotoimenpiteiden toteuttamiseen.

Karkkilan kaupungin hallintosäännön (kv 10.9.2018) mukaan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristölautakunta, joka näin on myös maa-aineslain valvontaviranomainen. Hallintosäännön mukaan ympäristöpäällikkö toimii maa-aineslain 14 §:n tarkoittamana maa-aineslain valvontaa suorittavana viranhaltijana. Valvontatehtävän hoitamiseksi valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastuksia. Lisäksi ympäristöpäällikölle on delegoitu oikeus päättää vastuualueensa vakuuksien hyväksymisestä, muuttamisesta, valvomisesta ja vapauttamisesta. Ympäristöpäällikölle ei kuitenkaan ole delegoitu maa-ainesasetuksen 7 §:n mukaista lopputarkastuksen suorittamista.

Valitus koskee päätöstä, jossa ympäristölautakunta on määrännyt lopputarkastusmenettelystä kyseisten neljän soranottoalueen osalta. Lautakunta on ratkaissut lopputarkastuksen suorittamistavan ympäristöpäällikön suorittamien tarkastusten jälkeen. Se on katsonut, että kyseessä olevien neljän maa-ainesluvan osalta lopputarkastusoikeus voidaan ympäristöpäällikölle myöntää ja näin ollen katsoa, että ympäristöpäällikön suorittamat tarkastukset vastaavat lopputarkastusta. Kyse on maa-aineslupien valvonnan menettelyyn liittyvästä päätöksestä, eikä siihen liity sellaista hallinnollista päätöksentekoa, johon olisi valitusoikeutta (HOL 808/2019 § 6).

Maa-aineslain 20 a §:ssä on määrätty lupapäätöksiä koskevasta valitusoikeudesta, minkä mukaan mm. kunnan jäsenenä on valitusoikeus. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (HOL 808/2019 § 7), minkä mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Päätös, josta on valitettu, ei koske lupapäätöstä, määräysten muuttamista, niistä poikkeamista tai luvan peruuttamista. Päätös ei myöskään ole koskenut valitusta tai muuta hallintoasiasia, joka olisi laitettu vireille maa-aineslain 14 §:n perusteella. Päätös ei millään tavoin koske valittajaa, eikä lautakunnan

tiedossa ole, että valittaja olisi asianosainen missään näistä maa-ainesluvista, joita päätös on koskenut.

Käsittely: Keskustelun kuluessa Timo Valkas teki Harri Lindforssin kannattamana seuraavan vastaehdotuksen:

Päätösesitys Karkkilan ympäristölautakunta 14.5.2020 §27

Päätösprosessin taustaa:

Ympäristölautakunnalle tuotiin kokouksessa 13.11.2019

päätösehdotus, jossa ”ympäristöpäällikkö suorittaa maa-ainesasetuksen 7 §:n mukaiset lopputarkastukset ja päättää maa-ainesluvassa määrättyjen jälkihoitotoimenpiteiden hyväksymisestä. Lisäksi ympäristölautakunta päättää, että ympäristöpäällikkö ratkaisee ympäristölupien rauettamisen ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaisesti.”

Ympäristölautakunta **ei hyväksynyt** äänestyksessä päätösehdotusta.

Ympäristölautakunnalle tuotiin kuitenkin kokouksessa 3.12.2019

päätösehdotus: ”Syksyllä 2019 ympäristöpäällikön tekemässä tarkastuksessa on todettu, että alueet, joille maa-ainesluvut on myönnetty, on jälkihoidettu maa-aineslupamääräysten mukaisesti. Lautakunta päättää, että alueilla on suoritettu maa-ainesasetuksen mukainen lopputarkastus ja luvanhaltijat voidaan vapauttaa lupavelvoitteista.”

Ympäristölautakunta **hyväksyi** äänestyksessä päätösehdotuksen.

Käsiteltävä valitus koskee tätä 3.12.2019 päätöstä.

Huomiot:

Tarkastuksia ei ole tehty ympäristölautakunnan määräämällä tavalla:

- 1) Lautakunta ei ole määrännyt millä tavalla tarkastukset tulee toimittaa (926/2005 MAA 7 § 3 mom.).
- 2) Kyseiset tarkastukset oli viranhaltijan toimesta tehty lautakuntaa kuulematta ja jo ennen asian jälkikäteistä käsittelyä 3.12.2019.
- 3) Lautakunnalla ei 3.12.2019 päätöskokouksessa ollut mahdollisuutta riittävällä tavalla perehtyä esitettyyn päätösmateriaaliin
- 4) Lopputarkastuksissa oli viranhaltija hyväksynyt Karkkilan ympäristölautakunnan aiemmin päättämien lupamääräysten vastaisesti toteutettuja jälkihoitoja, vaikkakin päätösehdotukseen oli kirjattu: ”...on jälkihoidettu maa-aineslupamääräysten mukaisesti...”

Seuraavassa on esimerkkejä tarkastettujen alueiden lupamääräysten rikkomisista:

1. YIT:n Hietalammin alueen kiinteistö Ylitalo 17:16 (ent.17:14)
  - 1.1. Pintamaita levittämättä
  - 1.2. Pintamaista tehty luiskia
  - 1.3. Kolme kaivinkoneasennettua pohjavesiputkea, jolla asennusmenettelyllä pohjaveden pintaa saatiin alennettua.

2. YIT:n Hietalammin alueen kiinteistöt Hietalampi 14:19, Hietämäki 14:29 ja Salmivirta 14:30
  - 2.1. Pintamaita levittämättä
  - 2.2. Pintamaista tehty luiskia
  - 2.3. Maantien vieressä pintamaita jätetty suojakerrokseen pohjavesikerroksen alapuolelle.
  - 2.4. Pohjaveden pinnan alle jätettyjen pintamaiden kohtaan ehdottomasti tarvittava ja useasti asennettavaksi esitetty pohjavesiputki on edelleen asentamatta.

3. MH-Kivi Oy (Metsähallitus/Morenia) kiinteistöt Vanha-Hongisto 5:121 ja Soranottopaikka 5:8
  - 3.1. Pintamaita levittämättä
  - 3.2. Pintamaista tehty luiskia
  - 3.3. Alueella pistekohtaisia kuormituskohtia
  - 3.4. Alueelle jätetty ottosuunnitelman ja lupamääräysten vastaisesti täysin perusteeton ja toimimaton alue ilman pintamaita pölyämään vuosikymmeniksi naapurikiinteistölle ”törmäpääskyjen pesimärinteeksi”, vaikka mitään sellaista törmää ei ole olemassa, jossa törmäpääskyt voisivat pesiä.

4. MH-Kivi Oy (Metsähallitus/Morenia) kiinteistö Metsä-Ropo 4:69 (Toivikkeen pohjavedenottamon alue)
  - 4.1. Pintamaita levittämättä.

Edellisiin toteamuksiin perustuen lautakunta toteaa, että se ei voi ottaa vastuuta kyseisten alueiden lopputarkastuksista ja vakuuksien palauttamisista.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että asiassa on tehty kannatettu vastaehdotus, joten asiassa on äänestettävä.

Puheenjohtaja esitti suoritettavaksi nimenhuutoäänestystä, siten että ne, jotka kannattavat kaupunkikehitysjohtajan pohjaehdotusta äänestävät "JAA" ja ne, jotka kannattavat Timo Valkkaan tekemää vastaehdotusta äänestävät "EI". Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä (Timo Palenius, Pasi Åman, Kristiina Pihlaja, Marianne Boström ja Jukka Hjelm) ja 4 EI-ääntä (Laila Reikko, Harri Lindfors, Reima Stigell ja Timo Valkas).

Puheenjohtaja totesi lautakunnan hylänneen Timo Valkaan tekemän vastaehdotuksen äänin 5-4.

Timo Valkas ja Harri Lindfors jättivät eriävän mielipiteen merkittäväksi pöytäkirjaan.

Timo Valkas eriävä mielipide:

Tekemäni päätösesityksen perusteella ei tulisi hyväksyä päätöksen kohteina olevia lopputarkastuksia toimitetuiksi maa-ainesasetuksen (926/2005 MAA 7§ 3 mom) mukaisesti ja luvanhaltijoiden vapauttamista lupavelvoitteista, enkä näinollen ole vastuussa mahdollisista seuraamuksista.

Päätös: Kaupunkikehitysjohdajan pohjaehdotus hyväksyttiin äänin 5-4.

Täytäntöönpano: Helsingin hallinto-oikeus